

Recenze knih

J.G. Torres-Corzo et al. *Neuroendoscopic Surgery*. New York: Thieme Stuttgart 2013. ISBN 978-1-62623-161-0, eISBN 978-1-62623-162-7, cena 164,99 EUR.

Tato kniha je zaměřena pouze na endoskopické operace v neurochirurgii, a to do zásadní hloubky. Jde o pozoruhodnou publikaci založenou na technologickém pokroku v posledních dvou desetiletích ve vývoji optických vláken, chladného světla, optických kamer a také endoskopického instrumentária. Poskytuje čtenáři nejenom vynikající text, ale rovněž celkem 70 velmi kvalitních online videozáznamů z různých ope-

rací a anatomických situací. Kniha má 396 stran a mnoho kvalitních obrázků a schémat. Je určena všem neurochirurgům využívajícím endoskopické techniky nejenom jako samostatný operační přístup, ale též ve spolupráci s mikrochirurgickou technikou pomocí operačního mikroskopu a navigace. Najdeme zde vše od předoperačních úvah, indikací, možných komplikací a jejich předcházení až po samotné operační

výkony (bohatě dokumentované) a po doporučení, jak provést danou intervenci co možná nejlépe. Videodokumentace slouží přímo jako operační návod a jsou tu zobrazeny nejčastější situace, kde je neuroendoskopický přístup možný.

prof. MUDr. Pavel Haninec, CSc.

Neurochirurgická klinika

3. LF UK a FN Královské Vinohrady, Praha

I. Štětkařová et al. *Moderní farmakoterapie v neurologii*. Praha: Maxdorf Jessenius 2015. ISBN: 978-80-7345-453-1, cena: 680 Kč.

Na konci roku 2015 obohatila české neurologické písemnictví znamenitá monografie zaměřená farmakologicky. Kromě hlavní autorky prof. MUDr. Ivany Štětkařové, CSc., pracovalo na knize 22 dalších kolegů, z toho šest z její vlastní kliniky a tři další z FN Královské Vinohrady.

Recenzenty byli prof. MUDr. Karel Urbánek, CSc., a doc. MUDr. Peter Valkovič, PhD.

Kniha je tištěna s použitím pěti barev, důsledně využitých pro přehlednost: modře hlavní kapitoly, zeleně podkapitoly, oranžově léky, červeně CAVE! v rámečcích na modrém podkladě a přehledné tabulky o podstatě chorob na zeleném podkladě. To vše usnadňuje orientaci v jinak obsahově velmi nabitých textech. V úvodu každé ze 23 kapitol je krátké klinické repetitorium charakterizující danou nemoc. Tato diagnostická část je čtenáři velmi užitečná, protože obsahuje také mnohé ceně kvantifikační tabulky, jako např. Karnofského skóre nádorových onemocnění, tabulku klinické závažnosti postižení ischemickým iktem dle stupnice NIHSS nebo Glasgow Coma Scale. Jiné tabulky zpřístupňují kontraindikace trombolýzy nebo rozdíl mezi synkopou, disociativním a epileptickým záchvatem. Neméně vítaná je tabulka použití antibiotik podle patogenů nebo jejich dávkování – tedy rychlé pomůcky, jejichž obsah není žádný lékař schopen nosit v hlavě permanentně. Důležitou pomoc může

přinést informace z tabulek ošetření akutních stavů – status epilepticus, nebo Guillainův-Barrého syndrom, anebo tabulka rizikových léků pro akcentaci myastenie, či diferenciálních možností proti autoimunitním encefalitidám.

Kniha v polotuhých deskách má 486 stran formátu C5. Z tohoto rozsahu zaujímá 40 stran příloha „Mechanismy účinku léků“ a 66 stran „Léková příloha“. První z nich, z pera MUDr. Jana Huga, rozebírá 59 léčivých látek, a to nejen hluboce odborným způsobem, ale vždy na protilehlé straně barevným schématem usnadňujícím prostorovou představivost. Druhá z nich obsahuje šest skupin s více než 60 léčivými látkami uvedenými do použití v posledních letech. U všech se dodržuje didaktické schéma: Indikace, Teoretické minimum, Kontraindikace, PAMATUJI, Dávkování, Nejčastější chyby a omyly, Způsob použití. Vše stručně a velmi přehledně.

Pro některé kapitoly je farmakoterapie pouhým doplňkem jiných postupů – např. u mozkových nádorů nebo u traumat. V jiných nozologických jednotkách farmakoterapie dominuje. Je tomu tak u epilepsie (P. Marusič a Z. Vojtěch), extrapyramidových kapitol (J. Roth, H. Brožová), neuromuskulárních chorob (I. Štětkařová, E. Ehler, J. Piřha). Roztroušená skleróza je pojednána z hlediska ošetření akutní ataky – kortikoidy, ošetření dlouhodobého prů-

běhu klasickým interferonem a glatiramer acetátem a dále imunosupresivní a imunomodulační léčbou monoklonálními protilátkami. Rozebrána jsou také cytostatika a léčba symptomatická (I. Štětkařová, E. Medová, E. Havrdová). V kapitole Demenci jsou kromě kognitiv uvedena také antipsychotika pro nejružnější delirantní stavy a desintegrace soudnosti nemocného (A. Bartoš, J. Roth). Radikulopatie, plexopatie a polyneuropatie nezapomínají na etiologie hereditární, traumatické, posttraumatické, dysimunitní a metabolické. Vzácná onemocnění jsou probírána v kapitole neurogenetických poruch a tesaurizmózy, a zařazeny jsou pro úplnost i takové, u nichž účinná léčba není známa. Pomezí s psychiatrií poskytuje kapitola Deprese u neurologických onemocnění, Symptomatické přístupy jsou probírány v „Bolesti“, „Závratí“ a „Spasticitě“.

Kniha zpestřuje neurologii z nového úhlu pohledu a stává se velmi praktickou příručkou pro terapeutické úvahy. Rychlost takových rozhodování by zvýšilo zapracování firemních názvů léků, které se však nesrovnává se současně respektovanými nakladatelskými pravidly.

prof. MUDr. Pavel Kalvach, CSc.

Neurologická klinika

3. LF UK a FN Královské Vinohrady, Praha

R. Kaiser et al. Chirurgie hlavových a periferních nervů s atlasem přístupů. Praha: Grada Publishing 2016. ISBN 978-80-247-5808-4. cena: 899 Kč.

Předkládaná kniha Radka Kaisera a kolektivu je ucelenou a velmi podrobnou publikací o hlavových a periferních nervech, ojedinělou v našem písemnictví. Kniha vznikla na Neurochirurgické a neuroonkologické klinice 1. LF UK a ÚVN Praha za účasti 15 spoluautorů z několika pracovišť ÚVN a Anatomického ústavu 1. LF UK v Praze. Popisuje současnou úroveň poznání z epidemiologie, etiopatogeneze, diagnostiky a chirurgické léčby nervových poranění, úžinových syndromů a nervových nádorů.

Základem publikace jsou neurochirurgické texty doplněné o teoretickou část popisující stručně stavbu a fyziologii nervu a patofyziologii nervového poranění. V rámci komplexnosti problematiky jsou doplněny kapitoly příbuzných odborností: neurologie zpracovaná část o elektrofyziologii pre- i peroperační, anestezie, radiodiagnostické metody používané u poranění nervů a v neuroonko-

logii, patologem zpracovaná kapitola o nervových nádorech, obsáhlá stať o rehabilitaci při úžinových syndromech a po nervových úrazech, užitečná kapitola o ošetření sdružených poranění (cév, šlach a svalů) zpracovaná ortopedem a kapitola o diagnostice a léčbě bolestivých syndromů nervů. Problematika chirurgie hlavových nervů byla pro svou komplikovanost zpracována ve spolupráci s otorinolaryngologem. Text je obsáhlý, ale zároveň zůstává čtivým a klinicky dobře využitelným. Kapitoly jsou doplněny bohatou citací, a to nejen zahraniční literatury, ale i literatury české a samotných autorů.

Kniha obsahuje 16 kapitol na 232 stranách formátu A4 s celkem 137 barevnými fotografiemi a 72 obrázky. Anatomická schémata jsou převzata z *Anatomie* prof. Čiháka a vhodně publikaci doplňují. Obrazová dokumentace knihy je nadstandardní. Nej-

atraktivnější částí publikace je kapitola o chirurgických přístupech zpracovaná neurochirurgem a anatomem. Na 78 fotografiích detailně znázorňuje jednotlivé kroky při operacích všech klinicky důležitých hlavových a periferních nervů. Zobrazeny jsou i linie kožních řezů na reálném těle. Přístupy na čerstvých kadaverch působí velmi realisticky a jistě budou v praxi dobře využitelné.

Knihu jistě ocení nejen neurochirurgové a neurologové, ale i plastičtí chirurgové, chirurgové či ortopedi, a to nejen v běžné praxi, ale i jako zdroj informací při vědecké činnosti. Atlas přístupů se stává nezbytným pomocníkem při chirurgické revizi nervů, zejména při vzácnějších poraněních.

*prof. MUDr. Jiří Veselý, CSc.
Klinika plastické a estetické chirurgie
LF MU a FN u sv. Anny v Brně*